

Myšlení, mysliti

Když budeme mínit „myšlení“, budeme mít na mysli opravdové (skutečné) myšlení, nikoli pouze něco, co jako myšlení jen vypadá, ale skutečným myšlením není. Pod „myšlením“ tedy máme na mysli spíše disciplínu než nějaký zvnějšku pozorovaný jev (fenomén). A jako disciplína musí opravdové myšlení vyhovovat jakýmsi základním nárokům, bez nichž by se nikdy disciplínou nemohlo stát. Co je tedy možno uvést jako nezbytnou náležitost opravdového (skutečného) myšlení (které se jako myšlení jen nejeví, ale vskutku jím je)? Tradičně se vždycky mluvilo o tom, že to je pojmovost: myšlení, které není myšlením pojmovým, není možno považovat za uspokojivé, ba ani jen za dostačující. Je to spíše myšlení jaksi nedochůdné, nepravé, jen jakýsi „jev“ bez náležitého „obsahu“ – prostě nevyhovuje nárokům, kterým každé opravdové myšlení musí dostát, chce-li být za skutečné myšlení považováno. Myšlení (opravdové) je tedy od nároků, kterým má a musí dostát, neodlučitelné, je s nimi takříkajíc „srostlé“ – jak „roste“ myšlení, tak rostou také nároky na ně, a opačně: jak rostou nároky na myšlení, tak se zkvalitňuje samo myšlení tím, jak se jimi řídí a spravuje. Teprve myšlení, které se těmito nároky spravuje, se stává myšlením pravým.

(Písek, 181002-2.)